

Asia: VN/25975/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Edistääkö hallituksen esitysluonnos nykyistä paremmin potilaan sekä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksien ja oikeusturvan toteutumista?**

Nähdäkseni lakiehdotuksessa esitetyt nykyistä laajemmat ja täsmällisemmät säännökset voivat tehostaa ja yhtenäistää potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toimintaa ja parantaa asiakkaan oikeuksien ja oikeusturvan toteutumista.

- 2. Onko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa pääasiassa hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän järjestämänä? (2 ja 3 §)**

Pidän ehdotettua toiminnan keskittämistä pääosin hyvinvointialueille tarkoituksenmukaisena. Keskittäminen saattaa parantaa potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan yhtenäisyyttä ja edistää toiminnan riippumattomuutta.

- 3. Onko potilasasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa erikseen**

- a. valtion mielisairaaloissa**
- b. Puolustusvoimien terveydenhuollossa**
- c. Vankiterveydenhuollossa**
- d. Työterveyslaitoksessa? (4 §)**

Ei lausuttavaa

- 4. Ovatko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riittävyttä ja vastuuhenkilön nimeämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia? (2 § 4 momentti, 4 § 4 momentti)**

Ei lausuttavaa

5. Turvaako esitys riittävästi potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuuden ja puolueettomuuden? (2 § 3 momentti, 4 § 3 momentti, 5 §)

Pidän ehdotettuja säännöksiä kannatettavina.

Apulaisoikeuskansleri on todennut sosiaaliasiamiehen riippumattomuutta koskeneessa kanteluratkaisussaan (dnro OKV/192/1/2019), että kuntayhtymän hallinnosta ja taloudesta vastuullinen kuntayhtymän johtaja ei voi uskottavasti toimia sosiaaliasiamiehen tehtävässä ilman, että hänen riippumattomuutensa ja itsenäisyytensä hoitaa tehtävää voisi vähintäänkin ulkoapäin tarkasteltuna tulla kyseenalaiseksi. Apulaisoikeuskansleri saattoi päätöksensä sosiaali- ja terveysministeriön tietoon ja pyysi ministeriötä ilmoittamaan toimenpiteistä, joilla se pyrkii varmistamaan sosiaaliasiamestojen luotettavuuden ja riippumattomuuden. Vastauksessaan sosiaali- ja terveysministeriö viittasi suunniteltuun potilas- ja sosiaaliasiamestojen uudistamiseen.

6. Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön kelpoisuutta koskeva säännös tarkoituksenmukainen? (6 §)

Pidän ehdotettua säännöstä kannatettavana.

7. Onko esityksessä huomioitu asianmukaisesti asiakkaiden kielelliset oikeudet? (7 §)

Säännös on kannatettava ja säännöskohtaisissa perusteluissa kielellisten oikeuksien turvaamista on käsitelty seikkaperäisesti.

8. Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön tehtävät määritelty tarkoituksenmukaisesti? (8 §)

Ehdotuksen mukaan potilasasiavastaavan ja sosiaaliasiavastaavan tehtävät vastaisivat pitkälti nykyisiä potilasiamiehen ja sosiaaliasiamiehen tehtäviä. Säännösehdotuksesta ei ole lausuttavaa.

9. Ovatko rekisterinpitoa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset asianmukaiset ja tarkoituksenmukaiset? (9 – 12 §)

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

10. Ovatko potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava –nimikkeet sopivat potilasasiamiesten ja sosiaaliasiamestojen uusiksi nimikkeiksi?

Ei lausuttavaa.

11. Vapaamuotoiset huomiot

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys –jaksossa on asianmukaisesti käsitelty ehdotettuja säännöksiä perustuslain 17 §:ssä turvattujen kielellisten oikeuksien sekä perustuslain 10 §:ssä turvattujen henkilötietojen ja yksityisyyden suojan kannalta sekä otettu kantaa lakiehdotuksen säätämisyjärjestykseen.

Tolmunen Irma
Oikeuskanslerinvirasto - Valtioneuvoston oikeuskansleri